Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Ofgang afn Dnyeper

Markiš, Perec D.
מארקיש, פרץ

Mosḳṿe, 1937

33

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-8240

Visual Library

33

ס'דרעשט די צײַט א הייסער ווינט דאָ:
ווּ איז פרייד און ווּ איז אומעט?
ס'וואלגערט זיכ אפ הארבסט דער ווינטער,
נ'אפנ פרילינג קומט דער זומער.

האסטיק פליִענ אָנ די ווײַטנ
אפ די יאָרנ די פארוויגטע.
אז ט'האָט אימ פונ אלע זײַטנ, —
זאָגט דער קירזשנער,—צוגעדריקט דאָ,

ווּ ער גיט זיכ ניט קיינ ווענדע,
ווּ ער גיט זיכ ניט קיינ דריי;
אז ווי לאנג איז ער געווענ דענ
באלעבאָס בא זיכ אינ דר'היימ?

און סע גיט דאָרט א פארהיל אים,
און ווי שניי אפ אים סע שיט:
מיט אן אייגענער פאמיליע,
מיט אן אייגענער מאשין...

און די שטוב איז פול מיט יאָרן,
אזא שטילקייַט צווישן זיי,
און אָט דאָ איז מאָנטעפיאָרע,
און אָט דאָ איז זייַן מויסיי.

דארפסט קאראקול, איז קאראקול,
דארפסט באראשעק, איז באראשעק,—
און א הוט מע גיט א קנאק אופ
מיט א גלאנצנדיקן דאשעק,

אז סע בלישטשעט, קיין אייַנאָרע,
פון דער שטוב אפן שאָסיי,
און סע קוויקט זיך מאָנטעפיאָרע,
און סע קוויקט זיך זייַן מויסיי.

און א מארק ז'מיט ביר באגאָסן,
און א זונטיק גייט א גאנג;
און מע נעמט פון קעפ די מאָסן
מיט א ציקלדיק געזאנג.

בלויז פון אָפגעגרינטן באלקן
שאָטנס ברעכן זיך און בראָקן,—

און אין יאדעשליוונ אלקער
האָט א ווײַב אין בעט געקוואָקעט.

און די יאָרנ מ'האָט געפעקלט,
און די יאָרנ מ'האָט געגרימפלט:
אלע זונטיק — א געבעקל,
אלע יאָר — א זיסער קימפעט.

איז אפ וואָס האָט ער געבעטנ
אינ זײַנ קירזשנעריש געשעפט?
אז מע זאָל דאָ אינעמ שטעטל
נאָר ניט בלײַבנ אָנ די קעפ...

האָט ער יעדער הוט געמאָסטנ
אפ זײַנ קירזשנערישנ קאָפ;
און — אָט האָט איר! און — אָט האָסטו!
צוגעזאָטנ און פארקלאָפט...

אלצ איז צו דער מאָס געווענ אימ:
פונ א קינד און פונ א טאטנ.
און די אויגנ בא אימ ברענענ:
— נעמט אָט די, אָט די־אָ נאט אײַך! —

ס'איז פאסאָנענ דאָ אזויפיל,
ס'זאָל נאָר וועמענ זײַנ זיי אָנטאָנ.
פאר שאבאָסימ און יאָנטויווימ
נ'פאר א פאָשעט־פראָסטנ מאָנטיק.

זײַדענע—גיט מען א באַק אָן,
א קאַרטינע — ווערט פון סאַמעט;
נ׳מיט א שטיקל אליפּאַגע
קאָן מען אויך זיך ניט פאַרסאַמען.

ס׳איז זײַן מויל אין הוילע וויצן,
און זײַן מויל איז — אופגעכראַסטעט:
היטלען, — זאָגט דער קירזש־ער איצי, —
איז בא אים פאַר אַלע וואָלאַסטן.

פאַר מאַכנאָ און פאַר קאַזאַקן,
און פאַר דײַטשן, און אוּוסטריצעס:
— טראָגט מיר נאָר אַרײַן א סאַקל,
נ׳מיטן אויג א פינטל: — איצי! —

אין א פּאָלק און א דיוויזיע
מאַכט אָפּ איצי פאַר א נאַכט...
...ס׳איז די צײַט אוועק... ווּ איז זי?
ניט דערקלערט און ניט דערטראַכט.

ווען א וואָלאַסט ווערט נאָר פאַרזייט, —
ז׳פר״ר פון אַלץ באַפאַלט מען אים נאָר:
— איצי, — זאָגט אים גאַנץ ראַסיי, —
— כאָטש דאָס טעלערל פון הימל! —

ענטפערט איצי מיט איין אָטעם:
— גיט אַהער מיר דעם פאַסאָן נאָר,

ווען איַיך איצי ווי אפ נאָטן
אויסשפּילן א הוט — א סאָלע.

און א סאָלע מיט א דאשעק,
און א סאָלע מיט א קוטעס.
און די אויגן ער פארקאשערט:
— אוי ווי טײַער־זיס און גוט איז!.. —

און א סאָלע מיט א פעדער
און אזוי זיך גלאט א סאָלע.
און דעם „גראגער" ווײַזט שוין יעדער,
און ס'איז — לעבן לאסן זאָלן!

און די היטלען זיך צעוויגן,
ווי די פייגל אפ א פלי טאָג;
— נאָר, — זאָגט ער, — די באָלשעוויקעס,,
האָבן ניט קיין גוסט צו היטלען...

אלץ האָב איך דאָך אפ מײַן לעבן
אָנגעמאָסטן, ווי א היטל —
א מילכאָמע ט'גאָט געגעבן,
און א סרייפע, און א שכיטע,

נאָר די וואָסטן — ווי איך מעסט ניט,
ז'גאָרנישט קומט בא מיר ארויסעט,
עפעס מיט די אויגן זעסטו:
די איז קליין, און יענע גרויס איז...

אז איך ווייס ניט — וואָס פארלאנגט מען
פון א מענטשן פון אזא.
ס'זיַינען טעג אזוינע לאנגע,
ס'זיַינען מענטשן דאָ ווי זאמד.

ניט קיין פרייד און ניט קיין טרויער,
ניט ארופ און ניט אראָפ;
סכאקל האָב איך בלויז איין אויער,
און וואָס נאָך? א שטיקל קאָפ...

גיט מיר, — זאָגט ער, — די מאשין אָפ,
גיט מיר, — זאָגט ער, — אָפ די מאָס,
גיב איך זיך מיר א צעשימער
און איך ווער מיר באלעבאָס.

און דעם אויער מער איך מאָן ניט,
און דעם אויער שענק איך — אויס!
נאָר איַיך, — זאָגט ער, — אָפ דעם האָניק,
לאָזט מיך פונעם טאָפ ארויס...

אָט איז עס זיַין שטיבל. דער גאנעק. די טרעפ.
אָט איז עס דאָס שילדל מיט היטלען אָן קעפ,

צעשוועבקט און צעבויגן פון רעגן און קלעפ.
און אָט איז פון וויַיטן דער זילבערנער דניעפ.

א'ז האָט זיך בא איצינ פארוואלגערט א טרער,
אן אלטע, א גראָווע פארלעגערטע טרער:

— אז אָט איז דער הימל און אָט איז די ערד —
איז ווער איז דאָ אומגרעכט און ווער איז דאָ גרעכט?!.. —

צ'איז דניעפּער פון עמעסן זילבער, צי ניין,
צי האָט אפּ אן עמעס דער קירזשנער געוויינט? —

נאָר ס'האָט פונעם דניעפּער א ווינטל געווייט.
— נו, פּאָר זשע, נו, קירזשנער, געזונטינקערהייט! —

האָט נאָכאמאָל איצי באטראכט זײַן פּארמעג,
און ווידער — א קוק — און ווידער א שמעק,

און האָט זיך א ריס געטאָן: האָדי! אן עק! —
און האָט זיך פּארפּעקלט און — אויס! און — אוועק.

נאָר ס'גייט אים די ליידיקע שטוב נאָך, דער שטויב.
עס קוקט מאָנטעפּיאָרע פון וואנט דורך דער שטויב. —

גייט ער, דער קירזשנער, און מאכט מיט די הענט:
איַ, מאָנטעפּיאָרע, וואָס ווייסט דען א מענטש?..

ער קוקט, מאָנטעפּיאָרע, פון וואנט דורך דער שויב,
דאכט זיך — ער גיט פון דער וואנט זיך א הויב,

ווי ער וואָלט געפרעגט בא אים: איצי, ווהין?
ווו גייט עס א קירזשנער?.. ווו גייט עס א ייִד?..

דאָס שילדעלע הענגט — א צעבויגענער גלאָק,
דאכט זיך — א ווינטעלע... דאכט זיך — מע קלאָפט.

דרייט אויס זיך דער קירזשנער און מאכט מיט די הענט:
— אײַ, מאָנטעפיאָרע, וואָס ווייסט דען א מענטש?..

ווער האָט זיך געריכט? און ווער האָט געוווּסט?
סע קומט בא מיר אויס, אז איך גיי מיט איין פוס...

און הער מיט איין אויער... און זע מיט איין אויג...
און ס'גייט מיר א ליידיקע שטוב נאָך... מיט שטויב...

זי גייט און באגלייט עפּעס — ווי א לעווײַע.
געשטאָרבן. אוועק. און ס'איז אויס קירושנערײַ. —

אים דאכט זיך, ער הערט אפּ א קיווער דעם טופּ:
ס'איז אויס מאָנטעפיאָרע... ס'איז אויס מיט דער שטוב...

איז האָט זיך א ריס געטאָן איצי: — איך האָב עס! —
און האָט זיך געקויפט א בילעט אין אויטאָבוס.

און אָט איז דאָס שילדל מיט היטלען אָן קעפּ,
און אָט איז דאָס גלאָקיקע זילבער פון דניעפּ!